

Prefață

Istoria României în perioada anilor 1945–1950 este caracterizată de ocupația țării de către armata sovietică și de instalarea cu forța a regimului comunist. În această perioadă, presiunile exercitate asupra societății românești au fost multiple și permanente. Pe plan economic, reforma agrară din 1945 a fost urmată de impunerea țăranimii cu cote disproporționate de mari din aproape toate produsele vegetale și animale. În 1949 au fost confiscate și restul proprietăților agricole ce rămăseseră în posesia „moșierilor” în urma reformei agrare din 1945 și s-a trecut la „îngrădirea și lichidarea chiaburimii ca clasă” prin alungarea țăranilor înstăriți din sate și prin trecerea pământurilor lor, fără despăgubiri, la gospodăriile colective nou create. Proprietățile industriale au fost naționalizate la 11 iunie 1948, comerțul particular a fost etatizat, iar micile ateliere meșteșugărești au fost preluate progresiv de cooperativele meșteșugărești, operație încheiată în anul 1950. Colectivizarea agriculturii, dureroasă pentru țăranime, inițiată în anul 1949, a fost finalizată prin măsuri de silnicie și teroare în 1960.

În plan social, lupta de clasă, declanșată cu metode de mare brutalitate, a dus la anihilarea economică și, de multe ori, la distrugerea fizică a proprietarilor de pământ, a industriașilor, comercianților și meseriașilor de la orașe. „Epurarea aparatului de stat de elementele fasciste și slugile burgheziei” a avut ca urmare mizeria materială și, în multe cazuri, arestarea și asasinarea unei părți din intelectualitate. De atenția specială a regimului comunist a avut parte armata, prin deblocări masive din corpul ofițeresc și prin numeroase arestări.

În plan politic, partidele au fost interzise din 1947 (P.N. Țărănesc) sau au intrat în hibernare din 1948. În mai 1948 au fost arestați și întemnițați toți membrii Mișcării Legionare cunoscuți ca atare la acea vreme, circa 15.000 de oameni. La 30 decembrie 1947 sunt abolite monarhia și Constituția din anul 1923.

Pentru biserica națională a început o perioadă de persecuții prin arestări de preoți, confiscări de bunuri și de terenuri, desființarea silnică a unor mănăstiri și schituri, cu izgonirea monahilor și călugărițelor; Biserica Greco-Catolică a fost scoasă în afara legii în 1948.

Acumularea pe scurtă perioadă a unor persecuții și vexațiuni pe care le suferea întregul popor, cu excepția „revoluționarilor de profesie”, membri ai Partidului Comunist Român, precum și a unei părți a „clasei muncitoare” și a declassaților sociali – bucură să servească orice putere care îi acceptă, a făcut să se nască un puternic curent de opinie, care a dus la apariția unei opoziții generalizate și a unei mișcări de rezistență armată, ce a purtat timp de peste un deceniu, începând din 1948, un război, prea puțin cunoscut, împotriva regimului comunist. Lupta armată din România împotriva comunismului are particularități ce o deosebesc de alte mișcări de rezistență anticomunistă din Europa.

În Balcani, încercările de împotrivire armată anticomunistă au fost repede înfrânte; este cazul notabil al cetnicilor sârbi ai generalului Draja Mihailovici, care nu au rezistat nici un an de la terminarea războiului. Cele două mari mișcări de rezistență din vestul Ucrainei, sudul Poloniei și Slovacia, U.P.A. (Armata de Rezistență Ucrainiană) și mișcarea armată condusă de Bandera s-au constituit în timpul războiului; ostile trupelor germane, ele au luptat apoi împotriva celor sovietice, până în anii 1950. Erau mișcări armate structurate, cu un comandament unic; au fost înfrânte însă în mai puțin de patru ani.

Mișcarea de rezistență din România a luat ființă spontan, fără organizare centrală; Mișcarea Națională de Rezistență,

condusă de generalul Aldea, nu a exercitat o influență asupra numeroaselor grupări de luptători, ce aveau legături aleatorii între ele. În toți munții țării s-au format grupuri de rezistență sau au existat chiar luptători răzleți (cum a fost Pașca în Maramureș), care au opus o îndelungată rezistență trupelor de securitate. Această structurare pe nuclee mici, cu numeroase legături cu populația locală, cu o mare mobilitate și modalități de aprovizionare lesnicioase, fără un comandament central fatalmente greoi, explică îndelunga activitate și deosebita capacitate de rezistență a luptătorilor din munți.

În afara stării de spirit din țară, care a contribuit în măsură determinantă la lupta armată împotriva regimului comunist, politica marilor puteri din această perioadă a avut impact asupra mișcării de rezistență. Astfel, în 1947, Churchill constată la Fulton, în S.U.A., apariția unei „cortine de fier” între teritoriile ocupate de Uniunea Sovietică și restul Europei. Un an mai târziu are loc sciziunea titoistă; ea creează un focar de conflict la frontiera României, ca și la celelalte frontiere ale Iugoslaviei. Tito nu i-a mai aprovizionat pe partizanii comuniști greci, ceea ce a avut ca urmare victoria „forțelor monarho-fasciste” din Grecia în războiul cu comuniștii. Războiul din Coreea, provocat de comuniști în 1950, riposta armată americană și posibilitatea globalizării conflictului au dus la iluzia că puterile occidentale ar interveni militar pentru distrugerea lagărului comunist. Lansarea unor parașutiști înarmați în zonele de acțiune a rezistenței din România, împrejurare mediatizată chiar de autoritățile comuniste, a fost menită să încurajeze lupta de rezistență națională. Emisiunile radio în limba română de la Londra, Paris și Madrid sprijineau mișcarea de rezistență. „Contrarevoluția” ungară din anul 1956 a arătat însă cu claritate că Occidentul nu intenționa să intervină în sprijinul luptei anticomuniste din estul Europei. În pofida abandonării, evidentă după 1956, a estului Europei de către puterile occidentale și a consolidării regimului comunist din România, cu toată teroarea dezlănțuită împotriva întregii

populații și mai ales a celor care sprijineau rezistența armată, aceasta a continuat o luptă fără iluzii de izbândă, încă aproape patru ani.

Grupul Arnăuțoiu, episodic Arsenescu, ce s-a constituit și a acționat în sudul munților Făgăraș, Iezer-Păpușa și Leaota, între 1949 și 1958, este obiectul acestei cărți. Alcătuirea grupului s-a făcut pe temeiul legăturilor de rudenie și loc de baștină, conducătorii lui fiind ofițeri deblocați ai Armatei Regale Române, iar ceilalți, studenți, intelectuali și numeroși țărani, proveniți cu toții din satele de lângă Câmpulung – Muscel; au făcut parte din acest grup patru femei, dintre care două și-au urmat bărbații în luptă.

Întrucât participanții direcți au fost uciși în lupte sau executați în urma unor procese, materialul folosit în carte este constituit din documentele de anchetă, declarațiile de la securitate, scrisori, informări, rapoarte operative din aceeași sursă, acte de acuzare și sentințe judecătorești, toate obținute cu dificultate din arhiva S.R.I.; de altfel, consultarea unor documente ne-a fost chiar refuzată.

Documentele, întocmite de Securitatea și Justiția comunistă, reprezintă, desigur, expresia intereselor și opiniilor acestor autorități. Nu este un secret pentru nimeni faptul că declarațiile învinuitorilor au fost obținute prin constrângere, cel mai adesea prin tortură. Ca atare, ca toate actele acestor instituții, și cele ce figurează mai jos poartă pecetea crimei, a minciunii și a nedreptății. Este însă imposibil ca un om de bună credință, cunoscând fie și parțial cele petrecute timp de decenii în România sub ocârmuirea comunistă, să nu citească printre rânduri și să nu înțeleagă amploarea sacrificiului eroilor din munți și dimensiunile tragice ale luptei lor. Mai mult, citind cu atenție textele, un observator imparțial va vedea că actul de acuzare și motivările hotărârilor judecătorești sunt uneori în contradicție flagrantă cu depozițiile pe care se întemeiază, relevând și mai clar abdicarea justiției de la menirea ei firească de apărătoare a dreptății.

Ordonarea documentelor și a comentariilor pe marginea lor s-a făcut în ordinea cronologică a evenimentelor; spre deosebire de celelalte volume de documente apărute sub sigla editurii Vreamea, în acesta s-a preferat formula ilustrării faptelor prin fragmente de documente care se referă la împrejurările respective, alegându-se acele texte care oglindesc din diverse unghiuri acțiunile luptătorilor, astfel încât, sperăm, chiar din contradicțiile ce se ivesc între texte să reiasă adevărul. S-a folosit de regulă o succesiune expozitivă ce cuprinde: secțiunea din rechizitoriu sau sentință, declarațiile celor învinuiți și ale martorilor și alte documente ce se referă la împrejurarea dată. Cititorul are în felul acesta posibilitatea urmării în succesiune a evenimentelor.

Amintim faptul că, la fel ca și în antologiile publicate în aceeași colecție de editura Vreamea, nu s-a intervenit pentru corectarea greșelilor de ortografie și de topică a frazei din documente, respectându-se întru totul textele originale.

Publicarea acestui volum se înscrie în linia strădaniilor editurii Vreamea de a contribui la mult așteptata declanșare a procesului comunismului. În același timp, documentele din paginile ce urmează aduc încă o dovadă a faptului că în munții noștri s-a înregistrat cea mai îndelungată rezistență armată în fața comunismului din Europa. Fie ca, peste ani, această carte să însemne încă un pas spre păstrarea în amintire a sacrificiului multă vreme ascuns al luptătorilor din munți.

Nicolae Henegariu